

Мамчур Мирослава Іванівна
студентка юридичного факультету
Науковий керівник – к.ю.н. Ченік-Трегубенко О.С.
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

КОНСТИТУЦІЙНА СКАРГА ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Поняття «конституційна скарга» є відносно новим для законодавства України, так впроваджено інститут захисту прав і свобод людини, а саме інститут індивідуальної конституційної скарги, який реалізується за допомогою Конституційного Суду України.

Дослідженням цього питання займалися науковці, вчені-правники, а саме: Ю. Барабаш, П. Євграфов, В. Кампо, М. Козюбра, А. Крусян, В. Лемак, О. Петришин, В. Погорілко, А. Портнов, М. Савенко, М. Савчин, А. Селіванов, В. Скомороха, О. Скрипнюк, І. Сліденко, О. Совгіря, А. Стрижак, В. Тацій, І. Тимченко, В. Тихий, П. Ткачук, Т. Цимбалістий, В. Шаповал, С. Шевчук та ін. [3, с. 55].

30 вересня 2016 року вступив в силу Закон України «Про внесення змін до Конституції України, щодо правосуддя» [2, с. 103].

М. Онішук, зазначає, що конституційна скарга – це додаткова можливість захисту прав та свобод людини. Країна вперше впустила до інституту конституційного контролю громадське суспільство. До цього таке право мали лише президент, парламенти України, та Верховний суд, раніше держава перевіряла державу [1, с. 44].

Для позитивного застосування Української моделі конституційної скарги слід звернути увагу на досвід зарубіжних країн, де вона є звичайною справою, і є досить дієвим засобом захисту порушеного права громадян, такі країни як Федеративна Республіка Німеччина (далі ФРН) і Королівство Іспанія. Де підставою конституційної скарги виступає порушення державною владою фундаментальних прав особи, закріплених Основним Законом ФРН, та за порушення основоположних прав людини, яка забезпечує додатковий посилений захист громадян Королівства Іспанії фундаментальних прав і свобод [4, с. 157].

Багатозначності та багатогранності конституційної скарги приділяють увагу О. Петришин та С. Сєрьогіна, так, вони вважають, що індивідуальна скарга виступає не тільки гарантом захисту основних прав та свобод людини та громадянина від беззаконня влади, але й як важливий спосіб забезпечення й розвитку конституційної демократії, в основі якої стоїть, перш за все, верховенство права, сприяє розвитку одного з найважливіших принципів правової держави – принцип зв'язаності всіх гілок влади Конституція і Закон, що гарантують права людини [3, с. 56-57].

Під час застосування права треба враховувати такі складові, як: предмет скарги – виступають будь-які складники дії чи бездіяльності державних органів влади, якщо вони порушують будь-які права, що мають захищатись у порядку конституційного судочинства [1, с. 44]; суб'єктом подання конституційної скарги виступають лише громадяни певної держави, або громадяни й іноземці та особи без громадянства щодо їх прав людини які гарантовані конституцією, тобто усі фізичні особи, які перебувають у межах юрисдикції держави [4, с. 158]; законодавчі вимоги до скарги – ст. 55 Закону України «Про Конституційний Суд України».

Впродовж 3-х місяців можна подати скаргу від дня настання чинності судового рішення. Проте, її можна подати лише тоді коли вичерпано усі правові засоби юридичного захисту (ст. 151-1 Конституції України) [5].

Так, перед тим, як подати конституційну скаргу треба чітко розуміти предмет оскарження та вимоги до неї, встановлені Законом України «Про Конституційний Суд України». Також, необхідно звернутися за професійно-правовою допомогою [1, с. 44].

Вирішуючи спірні питання, Конституційний Суд України у розглянутих ним справах гарантує практичне виконання норм Конституції України як Основний закон держави, захист основи конституційного ладу, прав і свободи людини і громадянина, виключає правові перешкоджання на цьому шляху.

Конституційне звернення, документи та інші додатки до нього надсилаються до суду, як поштовою кореспонденцією або подається напряму до секретаріату Суду у трьох примірниках без сплати державного мита.

У конституційному зверненні визначаються такі данні: прізвище, ім'я, по батькові, громадянина України або особи без громадянства, іноземця; адресу проживання, або адреса юридичної особи; відомості про представника особи за законом або уповноваженого за дорученням; статті Конституції України або Закону України тлумачення яких надається Конституційним Судом України [1, с. 45].

За конституційним зверненням стосовно офіційного тлумачення Конституції та законів України Конституційним Судом дається висновок, також конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономії Республіки Крим приймаються рішення [1, с. 45-46].

Отже, запровадження конституційної скарги в Україні є важливим кроком наближення національно-правової системи до європейських та міжнародних стандартів захисту прав, свобод та законних інтересів. При цьому важливою складовою є процедура захисту конституційних прав у системі правосуддя та надання скаржникам ефективної правової допомоги. Слід також зазначити, що індивідуальна конституційна скарга є важливим засобом забезпечення розвитку демократії в основі якої – верховенство права.

Література

1. Єгорова В.С. Конституційна скарга в Україні / *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.:Юриспруденція*. 2018. С. 44-46.
2. Луцков В. Індивідуальна Конституційна скарга як засіб захисту прав людини та громадянина: аналіз чинного законодавства / *Трибуна молодого вченого*. 2016. С. 103-108.
3. Пирогов В.С. Щебетун І.С. Конституційна скарга та її місце у механізмі захисту прав і свобод людини: jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/5460/5487.
4. Юрійчук І.В. Конституційна скарга та особливостей реалізації права на правову допомогу в Україні / *Підприємництво, господарство і право*. 2017. С. 156-160.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. / *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Моїсєєв Владислав Русланович

студент юридичного факультету

Науковий керівник – д.ю.н., професор Бостан С.К.

(Запорізький національний технічний університет)

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ГРОМАДЯН НА МИРНІ ЗІБРАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ (З ДОСВІДУ РУМУНІЇ)

Звернення саме до зазначеної проблеми було зумовлено тим, що право на мірне зібрання є одним з головних в системі політичних прав і свобод людини і громадянина. Це одна з форм демократії, за допомогою якої народ найбільш дієво може впливати на владні рішення. Воно регламентується перш за все деякими положеннями Загальної декларації прав людини 1948 р. (ст. 20), Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 р. (ст.11), Міжнародним пактом про громадянські та політичні права 1966 р. (ст.21), рішеннями Європейського суду з прав людини, а також національним законодавством.

Якщо узагальнити, то мирними зібраннями вважаються об'єднання двох чи більше осіб, які організували мирні, тобто без зброї і насильницьких дій, масові акції для вираження своїх поглядів щодо будь-якої проблеми суспільного або державного значення. Місцем проведення зібрання вважаються публічні місця, насамперед громадські вулиці та площі. Загальним правилом є те, що під час проведення таких заходів не повинні порушуватись права та інтереси інших громадян, які не беруть участі в акції. Ці заходи не мають мінімального та максимального часу тривалості і не можуть бути обмеженими. Такі протестні масові акції досить часто відбувалися та відбуваються в нашій країні, сьогодні у Франції, Сербії, Венесуелі в інших країнах.

Серед таких країн Румунія, яка виступає в якості предмета безпосереднього дослідження. Чому ми звернулись саме до досвіду цієї країни? По-перше, це наша південно-західна сусідка – досить велика 22 мільонна країна, яка має значний вплив в Південному регіоні Євросоюзу. По-друге, Румунія як і Україна має багатий досвід проведення масових акцій: від повалення режиму Чаушеску до останніх масових мітингів та демонстрацій, які вимусили урядову владу рахуватися з думкою народу.

Антиурядові протести в Румунії, про які далі піде мова, розпочалися в січні 2017 р. через кілька днів після присяги уряду від правлячої Соціал-демократичної партії. Причиною цих масових зіб-